

**ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГАМИ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЯК ЗАСОБУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ
(НА ПРИКЛАДІ ГУРТКА З ВАЛЕОЛОГІЧНОГО ХОРТИНГУ)**

Актуальність проблеми. Життєвий успіх кожної людини стартує з дитинства. Саме тому державна політика у галузі освіти одним із пріоритетних напрямів передбачає розвиток дошкільної освіти як першої ланки загальної системи освіти, що задає старт подальшому успішному становленню особистості. Нагальним завданням дошкільної ланки освіти є *успішна соціалізація вихованців*, яка передбачає усвідомлене засвоєння дитиною готових форм і способів соціального життя, способів взаємодії з матеріальною та духовною культурою, „всотування“ загальнолюдських цінностей, адаптацію до соціуму, вироблення (спільно з дорослими та однолітками) власного соціального досвіду, ціннісних орієнтацій, свого стилю життя з метою інтеграції в соціальну систему [2, с. 25]. Тобто, вихователям вкрай важливо створити в ДНЗ сприятливі педагогічні умови, що допоможуть кожній дитині пізнавати соціальну дійсність (соціальне пізнання) і засвоїти позицію суб'єкта соціального життя як унікальної та неповторної особистості, яка творчо самореалізується в соціумі (соціальне спілкування, оволодіння навичками практичної діяльності, включаючи предметний світ речей, всю сукупність соціальних функцій, ролей, норм, цінностей, прав і обов'язків).

Мета статті – презентувати передовий педагогічний досвід творчої співпраці співробітників Інституту проблем виховання НАПН України з вихователями експериментальних майданчиків із упровадження актуальної проблеми соціалізації дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із дієвих засобів органічного включення вихованців у соціальні відносини й формування соціально-комунікативних умінь у старших дошкільників (зокрема, і в процесі гурткової роботи з хортингу) є педагогічно доцільне залучення їх до театралізованої діяльності. Багатство видів і форм, різнодомінантний зміст й синкретичність театралізованої діяльності дозволяють дитині з дошкільного віку не лише присвоювати в готовому вигляді соціальні цінності культури, але і осягати їх у процесі поступового інтелектуального та морального саморозвитку: наочно, на прикладі проживання життєвих подій героями театралізованого дійства вчитися спостерігати за поведінкою, замислюватися над проявами позитивних і негативних якостей і рис характеру персонажів у різних життєвих ситуаціях, розрізняти добро і зло, емоційно проживати сюжет (співпереживати радість, смуток, біль, поразки, перемоги тощо), подумки долати перешкоди разом із героями, аналізувати події, шукати варіанти виходу зі скрутного становища, приймати рішення, реалізовувати мрії і бажання, керувати поведінкою героїв, змінювати сюжетну лінію, тобто, виступати активним суб'єктом соціальної взаємодії.

Із метою ефективного вирішення проблеми соціалізації старших дошкільників у складі портфоліо творчої співпраці лабораторії дошкільної освіти і виховання ПІВ НАПН України з експериментальними майданчиками (м. Полтави, м. Обухова, м. Рубіжне, м. Сватово, м. Рівне та ін.) налічується понад сто проведених театралізованих заходів (із поміж яких авторські і поставлені за мотивами художніх творів), як важливого та невід'ємного ресурсно-змістового компоненту навчально-методичного комплексу з розробки наукової теми. Яскравим прикладом упровадження теми „*Формування соціально-комунікативних умінь у старших дошкільників у процесі театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі*“ став Регіональний науково-методичний семінар „Соціалізація дітей дошкільного віку засобами театралізованої діяльності“ для педагогічних працівників семи дошкільних навчальних закладів – експериментальних майданчиків ПІВ НАПН України, який відбувся за участі висококваліфікованих фахівців керівного складу Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (О. В. Касьянкової, О. В. Пагави), міського методичного кабінету Рубіжанської міської ради (Л. М. Замори, Л. В. Назарової) на базі ДНЗ № 9 „Дельфін“ Рубіжанської міської ради (Н. В. Панькова, Л. В. Юр'єва, О. П. Голуб, Л. І. Желтухіна). Новизна та змістовність семінарів високого гатунку на експериментальних майданчиках навчальних закладів

є простором для інноваційного розвитку педагогічних колективів, що переконливо доведено глибиною й інноваційністю презентованих учасниками форм роботи: *мультимедійні наукові доповіді, обмін педагогічним досвідом, творча майстерня педагогів-практиків, рефлексивне коло педагогічних думок у творчому діалозі науковців і педагогів-практиків експериментальних майданчиків*. У творчій майстерні запропоновано цікаву, зворушливу й повчальну *театралізовану виставу морально-патріотичного змісту зі скарбниці родинного театру*. З метою успішної соціалізації старших дошкільників презентуємо для творчого використання педагогічній громадськості (вихователям ДНЗ, інструкторам із фізичного виховання, керівникам гуртків із дошкільного хортингу, валеологічних гуртків та ін.) *сценарій вистави за участю дошкільників, педагогів, батьків, створений на основі врахування регіонального досвіду театралізованої діяльності вихователями ДНЗ № 157 „Зоряний“ м. Маріуполь (муз. кер. – Н. Гайшинець) [1, с. 23–32], і адаптований до вікових психофізіологічних особливостей дітей старшого дошкільного віку за тісної та плідної співпраці науковців ППВ НАПН України з педагогами ДНЗ № 9 „Дельфін“ управління освіти Рубіжанської міської ради.*

„Як маленький Гриць із хоробрим Хортишком неньку-Україну врятували“

Мета: *формувати в дітей уявлення про цінність Батьківщини, сім'ї, дружби, підтримки, допомоги, уявлення про театралізовану діяльність, уміння використовувати засоби художньої виразності (інтонацію, міміку, пантоміміку) для втілення художнього образу; розвивати мотивацію до активного сприйняття змісту художніх творів морально-етичної та національно-патріотичної тематики, мислення (вміння аналізувати вчинки та риси характеру героїв), соціально-комунікативні вміння, інтерес до художніх творів, уяву, пам'ять, творчі здібності; виховувати любов до Батьківщини, до матері, соціальну відповідальність, готовність допомагати, надавати емоційну підтримку, вміння поважати інтереси й бажання інших людей, співчуття, вдячність за допомогу, естетичний смак (уміння милуватися та насолоджуватися музикою, декораціями, костюмами героїв, сюжетом театралізованого дійства).*

Попередня робота: *ознайомлення дітей із сюжетом казки; розподіл ролей між дітьми; вивчення текстів діалогів і монологів персонажів, пісень, таночків, колективна робота над театралізованим дійством (діти разом із батьками та вихователями).*

Обладнання: *костюми для дітей і дорослих; декорації (українська хата, колодязь, піч, лава, стіл, посуд, український вишитий рушник, лісова галявина з деревами (крислаті дуби, берези, клени, тополі), кущ калини, велика печера Змія, блакитні полотна – хвилі річки Дніпра, червоні полотна – язика вогню).*

Дійові особи: *дорослі (вихователі, батьки дошкільників): Матінка-Україна, Змій, Березина, Ведуча. Діти (старші дошкільники): Гриць, Зайчик, Лисичка, Ведмедик, Хортишко, Лісові Мавки, Квіти-ромашки (дівчатка), Дніпрові хвилі (дівчатка), Вогонь (хлопчики).*

(Звучить урочиста музика. Виходить ведуча).

Ведуча: *Доброго дня, любі гості, наші вдячні глядачі: дітки та дорослі! Сьогодні запрошуємо вас на цікаву виставу родинного театру: „Як маленький Гриць із хоробрим Хортишком неньку-Україну врятували“. Вистава незвичайна, ролі в ній виконають діти та їх батьки. Наші актори старанно готувалися, але перед прем'єрою дуже хвилюються, тож давайте ми всі разом щиро підтримаємо їх гучними оплесками.*

Актори запрошують вас в найчарівнішу казку,

В найправдивішу казку відкриється вхід через мить,

Із серцем відкритим, з обличчям без маски

Ви, малята, у світ театральний сміливо ступіть.

(Глядачі аплодують, підтримуючи акторів. Ведуча відкриває завісу. Звучить українська народна пісня „Ой там на горі“ з мультфільму „Жив був пес“).

Ведуча: *У нашому рідному краю, на зеленому горбочку, у вишневому садочку, стояла чепурна біла хата. Жила-була в ній хороша сім'я – матуся й маленький синочок. Матуся була дуже гарна, добра, лагідна, працьовита. Звали її – Україна. Хлопчик був розумним, веселим і завзятим до роботи. А звали його Грицем. Жила сім'я дружно й щасливо, кожну хвилиноньку – в праці.*

(З'являються Матінка-Україна з мискою та Гриць із мітлою. Матінка-Україна містить тісто, а Гриць замітає долівку в хаті. Звучить український народний танок „Кривий танок“).

Матінка: Грицю, синку, ну який же ти в мене працюватий. Підмети ще й двір наш як слід, а я тобі зварю смачний обід.

(Гриць та Матінка-Україна співають пісню: „Пісня Гриця та Матінки-України“, слова і музика Н. Гайшинець).

Ведуча: Але одного разу трапилося лихо. Залетів до їхнього краю злий триголовий Змій, схопив Матінку-Україну та й поніс її далеко-далеко, в свою печеру.

(Звучить тривожна музика (В. Моцарт „Реквієм по мрії“. З'являється Змій, хапає Матінку-Україну та разом зникають).

Матінка-Україна *(жжалібно кричить):* Грицю, синку! Допоможи! Врятуй мене, визволи з біди, з полону лихого Змія!

Гриць *(гониться за Змієм і гірко плаче за матінкою):* Матінко! Матусю!

Ведуча: Заплакав маленький Гриць, затужив за матусею.

Гриць *(решуче):* Без матусі як мені прожити? Де мені матусеньку знайти?

Хоч я й малий, та я готовий, діти, на її пошуки негайно вже піти.

Сміливий я, тому обов'язково рідненьку я матусеньку знайду,

Лихого Змія подолаю й неодмінно Матусю визволю й додому привезу!

(Гриць вирушає на пошуки матінки (звучить музика українського народного танцю „Повзунець“).

Ведуча: Став хоробрий Гриць всюди шукати свою матусю: і в лісах, і на луках, і в горах. Аж ось, погляньте, діти, на шляху в Гриця став славетний Дніпро – ріка могутня та сильна, що несе хвилі свої вільні.

(Звучить музика шуму потужних хвиль. Танок Хвиль-дівчаток із блакитними полотнами. (Хорватська рапсодія Maksim Mrvica – Croatian Rhapsody).

Гриць: Ой, Дніпро, Дніпро! Могутній, сильний друже!

Зараз я тебе благаю дуже:

Не здіймай високі хвилі, втихни ти –

Дай мені між хвиль твоїх пройти!

(Гриць проходить між хвилями, виходить на інший берег, сідає під калиною, помічає на кущі вишитий український рушник).

Гриць: Ось святий рушник, що вишивала моя мати,

Щоб мене в дорогу проваджати.

Він мені віщує щастя й долю,

Але ж моя матінка в неволі.

Ненько, рідна! Я тебе знайду,

Визволю з полону, і додому приведу!

Ведуча: Матуся сину вишила рушник на щастя і на долю, але сама потрапила в неволю. Пов'язав собі Гриць на руку мамин рушник, щоб оберігав його від небезпеки у дорозі, та й пішов далі Змія-лиходія шукати й Матінку-Україну визволяти. Світило сонце ясно скрізь, у даліні з'явився ліс.

(Лунають звуки природи, долинає спів пташок у лісі).

Гриць: Казковим лісом я піду, може матінку знайду?

(З'являється Зайчик (музика „Летка-Єнька“ Танцюють малюки) і співає. „Пісня Зайчика“, слова і музика Н. Гайшинець).

Гриць: Добрий день, Зайчику!

Зайчик: Добрий день, Грицю! Як ти поживаєш?

Гриць: Лихо сталося в нашій сім'ї, Зайчику!

Триголовий Змій напав, мою матінку він вкрав.

Врятуй мене від біди – Змія віднайди сліди,

Ти мені допоможи і дорогу покажи.

Зайчик: Гриць, тобі допоможу, та спочатку, я прошу,

Дай мені поїсти, милий, бо немає в мене сили.

Я вже кілька днів не їв – дуже-дуже зголоднів!

Гриць *(обурено):* Ніколи допомагати, з тобою тут бенкетувати,

Треба рідну матінку шукати й визволяти!

Зайчик (засмучено): Ох, Грицю, Грицю!

(Зайчик іде, понурившись; Гриць далі прямує лісом).

Ведуча: Не став Гриць голодному Зайчику допомагати,

Він пішов у лісі Змія лихого шукати.

Казковий ліс дарує чудеса:

Квітує все, навкруг така краса!

А там руденька Лисонька гуляє,

На сонці гріється і квіточки збирає.

(Танок Квітів-ромашок (Пісня „Ромашки-сестриці“). З’являється Лисичка та співає пісню. „Пісня Лисички“, слова і музика Н. Гайшинець).

Гриць: Добрий день, Лисичко!

Лисичка: Добрий день, Грицю! Як у тебе справи?

Гриць: Горе сталося в нашій сім’ї, Лисичко!

Триголовий Змій напав, мою матінку він вкрав.

Врятуй мене від біди – Змія віднайди сліди,

Ти мені допоможи і дорогу покажи.

Лисичка: Гриць, тобі допоможу, та спочатку, я прошу,

Дай мені, моя дитинко, хоч малесеньку хустинку.

Я у лісі замерзаю. Ти зігрій мене, благаю!

Гриць (обурено): Ніколи допомагати та хустиночку давати,

Треба рідну матінку шукати й визволяти!

Лисичка (засмучено): Ох, Грицю, Грицю!

(Лисичка іде, тремтить; Гриць прямує далі).

Ведуча: Не став Гриць допомагати Лисичці, яка хотіла зігрітися та пішов далі матінку з полону визволяти. Дійшовши до великого дуба, побачив він Ведмедика.

(З’являється Ведмедик, кульгаючи на лапку, здавлену великою гілкою (повільна мелодія), жалібно співає. „Пісня Ведмедика“, слова і музика Н. Гайшинець).

Гриць: Добрий день, Ведмедику!

Ведмедик: Добрий день, Грицю! Як у тебе справи?

Гриць: Лихо сталося в нашій сім’ї, Ведмедику!

Триголовий Змій напав, мою матінку він вкрав.

Врятуй мене від біди – Змія віднайди сліди,

Ти мені допоможи і дорогу покажи.

Ведмедик: Гриць, тобі допоможу та спочатку, я прошу,

Прибери із лапи гілку, бо мені боляче та гірко!

Я не можу ворухнутись і в барліг свій повернутись.

Гриць (обурено): Ніколи допомагати, з лапи гілку прибрати,

Треба рідну матінку шукати й визволяти!

Ведмедик (засмучено): Ох, Грицю, Грицю!

(Ведмедик іде, понурившись; Гриць прямує далі).

Ведуча: Не став Гриць допомагати бідолашному Ведмедику, який благав із лапки велику гілку прибрати, та й пішов далі матінку з полону визволяти.

Ось стежка прохолодна й чарівна

У царство мавок Гриця поведе вона:

В глибокі зарості гаїв, в похмуру каламуть озер, ставків.

Там спів незнаних нам птахів наповнює ліси,

І мавки там живуть чарівної краси.

(Танок дівчаток Лісових Мавок (музика „Лісові німфи, голоси“).

Мавка 1: У мене довгі коси, як колосся, а в них є квітка золотава чарівна.

В очах моїх блищить блакить небесна, бо це ж я – ніжна мавка лісова.

Мавка 2: Я – чарівлива дівчина, що вас до себе манить,

І ніжно зачаровує, й теплом своїм дурманить.

Ведуча (таємниче): Мавки прекрасні, ліпших не знаєм,

Від чарів їх ніжних Грицько засинає.

(Грицько засинає, потім швидко підводиться).

Гриць: Ні, не можна зараз мені спати, під чари ніжних мавок підпадати.

Треба рідну матінку шукати й визволяти!

Ведуча: Та ось нарешті Гриць побачив величезну печеру, в якій жив Змій-лиходій, і в якій він заховав Матінку-Україну.

(Із печери виходить страшний Змій, звучить тривожна музика (фонова музика dlya_Rep_Step)).

Змій: Я жахливістю відомий, зло роблю усім свідомо,

Сміливо всюди я літаю, в полон людей і звірів хапаю.

Хочу краєм володіти! Хай мене бояться діти!

Хай тремтять по всіх усюдах. Бережіться мене, люди!

Гриць: Дядько Змію! В цю хвилину мою нььку-Україну відпусти, тебе молю!

Змій: Я вогнем тебе спалю! Йди собі, не обертайся та сюди не повертайся!

(Танок Вогню (хлопчики з червоними полотнами-язиками полум'я, діти рухами тіла імітують палаюче багаття вогню (музика Bond-Victory (Mike Batt Mix)).

Гриць: Ой-ой! Гаряче полум'я все моє тіло обпікає,

Як мою нььку-Україну врятувати я не знаю.

Змій: Ха-ха! Ось Гриць втіка, як боягуз, я ж, хижий Змій, – нікого не боюсь.

Страшний для мене є лише Хортишко, хоробрий, мужній, спритний він хлопчисько.

Він спортивні прийоми з хортингу знає, тільки він мене в двобої подолає.

(Змій ще декілька секунд бігає й лякає Гриця, потім ховається в печеру).

Ведуча: Злякався бідолашний Гриць страшного й підступного триголового Змія-лиходія, почав утікати й заблукав у дрімучому лісі. Сів на галявині й гірко заплакав.

Гриць *(озирається навколо, плаче):* Що ж робити? Хто мені допоможе?

Під кроною дерев я мушу відпочити, подумаю, як слід: що ж буду я робити?

Знайду хороброго Хортишку й буду я його прохати

Поради й допомоги: як нам нььку-Україну визволяти?

Ведуча: Аж раптом з'явилася перед Грицем старенька бабуся. Але насправді це була не звичайна бабуся, а Берегиня, яка захищала рідний край, нашу Батьківщину.

(З'являється Берегиня (звучить українська народна мелодія)).

Берегиня: На Батьківщині – в ріднім нашім краї, всі традиції я свято зберігаю!

Є багато країн на землі, в них – озера, річки і долини...

Є країни великі й малі та найкраща завжди – Батьківщина!

Що таке Батьківщина? Під віконцем калина,

Тиха казка бабусі, ніжна пісня матусі.

Дужі руки у тата, і моя рідна хата,

Під вербою криниця, в полі – жито й пшениця.

Батьківщину любити – в мирі й злагоді жити!

Із пісні, дитино, що в небо злітає,

Із рідної мови, що звуками грає,

З тієї молитви, що мати навчає,

Твоя Україна себе починає.

Добрий день, Грицю! Чому ти сумуєш?

Гриць: Добрий день, бабусенько-Берегине! Горе в мене велике.

Триголовий Змій напав, мою матусеньку він вкрав,

Щоб зло його перемогти, нікому допомогти!

І люди, і звірі бояться Змія лихого,

Бо він палить вогнем, і не підступитись до нього.

Я хотів Хортишку дуже-дуже попрохати,

Щоб допоміг нам нььку-Україну визволяти?

Берегиня: Ох! Грицю, Грицю!

Людина починається з добра, із ласки і великої любові,

Із батьківської хати і двора, з поваги, що звучить у кожному слові.

Людина починається з добра, з уміння співчувати, захистити.

Це зрозуміти всім давно пора, бо ми прийшли у світ добро творити.

Щоб тобі допомагали, ти повинен помагати,

Щоб добро тобі давали, треба його іншим дати.

Добрим будь та співчутливим: ось тоді побачиш диво. Зрозумів?

Гриць (рیشуче): Я дуже вдячний, Берегине, за мудрії поради,

Що ми з Вами зустрілися, я дуже-дуже радий.

Я зрозумів, що треба вчасно іншим помагати,

В скрутну хвилину допомогу щиро дарувати.

До лісових звіряток мені потрібно йти,

Я зможу їм допомогти.

(Гриць йде допомагати лісовим звірятам).

Ведуча: Зрозумів маленький Гриць, що треба допомагати іншим, аби і йому допомогли. Спочатку прийшов Гриць до великого дуба, де сидів бідолашний Ведмедик.

Гриць: Ведмедику! Вибач, що я тобі вчасно не допоміг. Я зараз звільню твою лапу від важкої гілки!

(Знімає гілку з лапки Ведмедика; Ведмедик із полегшенням розминає лапу).

Ведмедик: Дякую тобі, Грицю! Я хочу потоваришувати з тобою й піти разом визволяти неньку-Україну від Змія-лиходія!

Гриць: Я теж радий потоваришувати з тобою. Дякую, Ведмедику!

Ведуча: Далі розшукав Гриць у лісі змерзлу Лисичку.

(Гриць бере хустку та підходить до Лисички, кладе її на плечі).

Гриць: Лисичко! Вибач, що я тобі вчасно не допоміг. Ось тобі тепла хусточка, щоб ти зігрілася!

(Лисичка закутується в хустину).

Лисичка: Дякую тобі, Грицю! Я хочу потоваришувати з вами й піти разом визволяти неньку-Україну від Змія-лиходія!

Гриць і Ведмедик (разом): Ми теж раді потоваришувати з тобою. Якщо бажаєш, то ходімо з нами, Лисичко!

Ведуча: Далі розшукав Гриць зголоднілого Зайчика.

Гриць: Зайчику! Вибач, що я тобі вчасно не допоміг і нічого поїсти не дав. Ось з'їж, будь ласка, смачну морквинку!

(Дає зайчику велику морквинку).

Зайчик: Дякую тобі, Грицю! Я хочу потоваришувати з вами й піти разом визволяти неньку-Україну від Змія-лиходія!

Гриць, Ведмедик, Лисичка (разом): Ми теж раді потоваришувати з тобою. Якщо бажаєш, ходімо з нами, Зайчику!

Гриць: Добрим бути просто, чи не просто? Не залежить це від зросту.

І дитина робить добру справу, як не кине друга на поталу.

Ведмедик: Як людей полюбиш – пошануєш, силу для добра в душі відчуєш.

І закрутиться Земля скоріше, якщо разом станемо добріші.

Лисичка: Доброта з роками не старіє, доброта від холоду зігріє.

Зайчик: І якщо вона, як сонце, світить, то радіють і дорослі й діти.

Ведуча: Допоміг Гриць звірятам у лісі, всі вони подружилися й разом вирушили за порадою до мудрої Берегині.

(На лісову галявину виходить бабуся-Берегиня).

Гриць: Шановна бабусенько-Берегине! Підкажіть нам, будь-ласка, де знайти сміливого хлопчика-Хортишка, сили й розуму якого боїться навіть найлютіший Змій?

Берегиня: Я зараз трішки почаклую, Хортишка прийти в гості запрошу.

Гей, Хортишко! Любий друже! Без тебе неньці-Україні скрутно дуже.

Підступний лютий Змій украв її у нас, вона у небезпеці – боронити час!

(З'являється Хортишко, показує прийоми хортингу. Звучить пісня „Хортинг скликає друзів“, слова і музика Б. Керичка).

Гриць: Привіт, Хортишко, я – маленький Гриць, який йде з лісовими звірятами боронити неньку-Україну від Змія-лиходія!

Хортишко: Добрий день! Я, Хортишко, козацького роду!

Рідну Землю захищати люблю зроду.

Всіх людей я поважаю і шаную, їм здоров'я й силу дарую!

Гриць: Хортишко! Ми раді тебе бачити, розкажи нам про себе і свою сім'ю.

Хортишко: Дружна в Хортингу сім'я, серед них – Хортишко – я.

Вид спорту – Хортинг – це моя міцна родина!

І я – хоробрий, вольовий – його краплина.

Звук я змалку вправно тренуватись, розум, силу, витривалість розвивати.

Ввічливості вчусь я, гарно спілкуватись, людям у біді допомагати!

Люблю родину хортингістську я, й пишаюся, що ми – одна сім'я!

Гриць: Хортишко, друже! Хочу в тебе попросити,

Щоб нас навчив, як неньку-Україну боронити!

Берегиня: Хортишко довго й вправно тренувався,

Він валеологічним хортингом займався.

Хоробрий він, здоровий, прийоми гарні знає,

В двобої розумом і силою перемагає.

Лісові звірята, й Грицю, нумо швидко тренуватись!

Ви навчіться у Хортишка добре хортингом займатись!

Здоров'я міцне ви будете мати, силу й витривалість розвивати.

Хортишко: Звичайно, так! Допоможу я Грицю і лісовим звірятам,

Силу, спритність, витривалість через хортинг придбати.

(Хортишко показує прийоми хортингу разом із хортингістами (вихованцями гуртка з валеологічного хортингу) і тренером (інструктором із фізкультури). Гриць та лісові звірята говорять: „Хортинг – це сила і честь!“. Хортишко співає „Пісню хороброго Хортишка“, слова і музика О. Острянської).

„Пісня хороброго Хортишка“

Я – Хортишко, український хлопчик бравий,

Я люблю свій рідний край, свою державу.

На складних змаганнях я сміливо виступаю:

Україну-неньку в світі прославляю!

Приспів:

Славна, дружна в Хортингу сім'я – в злагоді живем і ти, і я.

Хортингом займатись і корисно, і цікаво: здобудеш ти здоров'я, честь і славу!

Тренуюсь я сумлінно, чесно, вправно,

Розум, волю, силу розвиваю славно.

А як треба мою рідну Україну захистити,

Батьківщину буду я сміливо боронити!

Щоб систематично тренуватись,

Не потрібно, друзі, лінуватись.

Але будете назавжди міцне здоров'я мати –

Всі хвороби враз перемагати!

Хочеш бути сильним і здоровим – швидше ти приєднуйся до нас.

З хортингом дружитимем роками – справи й настрої будуть „вищий клас“!

Будемо ми разом тіло й душу тренувати,

Людам у біді допомагати!

Хортишко: Україні-неньці ми всі разом допоможемо,

Всі (Гриць, Зайчик, Лисичка, Ведмедик): Злого змія дружно ми в двобої переможемо!

Гриць: Батьківщино, ненько рідна, земле сонячна і хлібна, ти навіки в нас одна.

Ти як мати – найрідніша, ти з дитинства – наймиліша,

Ти й узимку – найтепліша, наша отча сторона.

Берегиня: Рідний край наш захистить! Хай друзі вам завжди щастить!

(Берегиня проводить друзів у дорогу. Вони підходять до печери Змія-лиходія).

Гриць: Дядько Змію! В цю хвилину мою неньку-Україну ти негайно відпусти!

Змій: Ну й нахабство! Геть іди! Тебе я зовсім не боюся, може лиш трошки стрепенуся, як прийде сюди хоробрий Хортишко, бо лише він здатний мене побороти, адже, він сміливий, сильний і витривалий.

Гриць: Гей, Хортишку, Зайчику, Лисичко, Ведмедику! Допоможіть мені матінку-Україну врятувати!

Звірята (рішуче разом): Грізний Змію, ти тікай, бо тобі настане край!

Ми – дружні й сміливі: як чесно з тобою зійдемося в двобої,

Перемогу отримаєм враз над тобою!

(Звучить драматична класична музика у рок-обробці. Всі друзі б'ються зі Змієм).

Ведуча: Стали Гриць, Хортишко й лісові звірята боротися проти страшного та непереможного Змія-лиходія. Хортишко вправними спортивними прийомами з хортингу збив Змія з ніг. Гриць йому допомагав. Зайчик Змія лапками побивав, скакав навколо нього так швидко, що Змію паморочилося в усіх трьох головах. Лисичка Змія гострими зубами кусала й проганяла. Ведмедик сильними передніми лапами бив Змія, а задніми ще й притупував. Зрештою, дружні малята отримали перемогу. Злякався лютий Змій та й почав тікати геть!

Змій: Ой лишенько! Рятуйте бідного Змія! Перемогли мене дружні малята. Дуже соромно мені за свої погані вчинки. Ніколи більше не буду я людей і тварин ображати.

(Змій тікає).

Ведуча: Здійнявся Змій у повітря, полетів у далекі краї й більше не повертався. Визволили малята Матінку-Україну з полону – зі Змієвої печери. Зраділа Матінка-Україна, що Гриць потоваришував із Хортишком і звірятами, знайшов собі справжніх надійних друзів, які не підведуть, а допоможуть у скрутну хвилину.

(Виходить з печери Матінка-Україна (звучить пісня „Ти моя Україна“, співає Т. Повалій).

Матінка-Україна: Грицю, синочку мій рідний, дякую тобі! *(обіймає своїх визволителів: Гриця, Хортишка, звірят).* І тобі, сміливий Хортишко, і вам, дружні звірята, дякую за те, що врятували мене від лихого Змія й допомогли моєму Грицеві отримати перемогу над злом. Треба нам до рідного дому швидше вирушати й гарну українську пісню в далекій дорозі заспівати.

Всі народи мову мають, всі своїх пісень співають.

Бо хто має мову рідну, той багатий, а не бідний.

Будемо ми разом жити, будем щастю ми радіти,

Працювати, веселитись, і ніколи не сваритись,

Щоб квітнули лани і гай, і увесь наш рідний край.

(Йдуть і співають пісню „Чудовий край моя країна“ (слова В. Шпортка, музика А. Олейнікової).

Ведуча: І стали Гриць, Матуся-Україна та звірята дружно й радісно жити разом, а Хортишко – в гості приходити. Матуся про них дбала, піклувалась, годувала, а вони її любили, берегли, шанували і захищали. І розквітла навкруги земля, а люди стали називати весь цей благословенний край Україною.

Хортишко і Гриць (разом): Україно! Рідний краю! За тебе кращого немає!

Зайчик: Я люблю її долини, ріки, гори, полонини!

Лисичка: Хай повіки вона квітне, хай всміхаються тут діти!

Ведмедик: Будемо її плекати

Усі (разом): Україна – наша Мати!

(Всі артисти виходять і виконують танцювальну композицію під музику пісні А. Князя „А у нас синє небо, жовте поле“. Всі учасники театралізованого дійства разом із дітьми в залі, вихователями й батьками виконують пісню „Мій рідний край“, слова і музика Н. Гайшинець).

Ведуча: Ось і закінчилася щасливо наша мудра казка про те, як маленький Гриць із друзями Матінку-Україну врятували. Я впевнена, що всі ви дуже любите нашу неньку-Україну, як маленький Гриць, як хоробрий Хортишко та зможете її захищати. Любі глядачі, чи сподобалася вам театралізована вистава? Сьогодні поділіться своїми враженнями від вистави зі своєю родиною (з батьками, з сестричками й братиками, з бабусями й дідусями), а також зі своїми друзями-дітками, з вихователями. А зараз всі актори й глядачі хвилинку подумайте про ваші найяскравіші враження від театралізованого дійства, бо наші діти – майбутні

кореспонденти – візьмуть інтерв'ю у акторів і глядачів. Запрошуємо на колективну фотосесію до наших юних фотографів. До нових цікавих зустрічей у нашому родинному театрі!

(Лунають гучні оплески глядачів. Діти-кореспонденти беруть інтерв'ю у акторів і глядачів, діти-фотографи роблять пам'ятні світлини).

Таким чином, аналіз досвіду експериментальної роботи дозволяє зробити **висновки**, що підготовка та презентація вистав родинних театрів сприяє успішній соціалізації старших дошкільників, закріпленню й творчому застосуванню соціально-комунікативних умінь у різних життєвих ситуаціях, істотній активізації глядацької готовності вихованців до емоційно-ціннісного сприйняття театралізованого дійства, до обміну враженнями (думками, пережитими почуттями, цінними висновками) від вистави, а також активізації виконавської готовності дітей-акторів до відповідального та яскравого виконання ролей, втілення художнього образу в театралізованій казці. Традиційне довірливе обговорення кожної вистави вихователями разом із дітьми в групах шляхом влучних рефлексивних запитань допомагає глибоко проаналізувати риси характеру героїв казки, які продемонстрували виконавці в різних життєвих ситуаціях, виявити причини тих чи інших учинків і їх наслідки для кожного персонажа, зробити з дітьми важливі мудрі висновки для формування життєвої компетентності старших дошкільників (зокрема, вміння адекватно реагувати на різні життєві ситуації та співвідносити характер емоційної поведінки з її наслідками для самого себе та оточуючих людей; вміння вербально передати емоційний стан; вміння надати емоційну підтримку дитині, дорослому; вміння поважати інтереси й бажання інших людей).

Перспективи подальших досліджень проблеми використання педагогами театралізованої діяльності як засобу соціалізації старших дошкільників (на прикладі гуртка з валеологічного хортингу) вбачаємо в активізації процесу соціалізації вихованців шляхом організації колективних показових змагань гуртківців із різних дитячих садочків з використанням елементів театралізації, завдань на творче застосування дітьми соціально-комунікативних умінь і залучення широкого кола батьківської громади до зміцнення фізичного й соціального здоров'я членів родини засобами родинного театру та сімейного хортингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гайшинець Н. Як маленький Гриць Україну рятував : музична казка для лялькового театру / Н. Гайшинець // Музичний керівник. – 2016. – № 6. – С. 23–32 : фото.
2. Голованова Н. Ф. Социализация и воспитание ребенка : учебн. пособ. для студ. высш. учебн. завед. / Н. Ф. Голованова. – СПб. : Речь, 2004. – 272 с.

REFERENCES

1. Gaishinets, N. (2016). Yak malenkiy Pruts Ukrainy riatyvav: myzychna kazka dlia lialkovoho teatru [How little Grits rescued Ukraine: a musical tale for the puppet theater]. *Myzichnyi kerivnyk [Musical Director]*, 6, 23–32.
2. Golovanova, N. F. (2004). *Sotsializatsia i vospitanie rebenka* [Socialization and upbringing of the child]. – SPb.: Rech.

Олена Остряньська.

Використання педагогами театралізованої діяльності як засобу соціалізації старших дошкільників (на прикладі гуртка з валеологічного хортингу).

У статті висвітлено передовий педагогічний досвід творчої співпраці педагогів Інституту проблем виховання НАПН України з вихователями експериментальних майданчиків із упровадження актуальної проблеми соціалізації дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності. Презентовано результати творчого доробку науковців і практиків щодо створення театралізованої вистави як елементу навчально-методичного комплексу для формування соціально-комунікативних умінь у старших дошкільників (у процесі гурткової роботи з валеологічного хортингу). На основі аналізу результатів експериментальної роботи підтверджено, що новизна та змістовність науково-методичних заходів ІПВ НАПН України на експериментальних майданчиках є простором для інноваційного розвитку педагогічних колективів із теми „Формування соціально-комунікативних умінь у старших дошкільників у

процесі театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі“. Це переконливо доведено глибиною та інноваційністю презентованих учасниками семінарів форм роботи: мультимедійні наукові доповіді, обмін педагогічним досвідом, творча майстерня педагогів-практиків, рефлексивне коло педагогічних думок у творчому діалозі науковців і педагогів-практиків експериментальних майданчиків.

Ключові слова: соціалізація, хортинг, вихователь, дошкільний навчальний заклад, навчально-методичне забезпечення, дитина старшого дошкільного віку, театралізована діяльність, передовий педагогічний досвід, професійна діяльність, формування, гурткова робота.

Elena Ostryanskaya.

(Institute of Problems on Education of the National academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Str. M. Berlinskogo 9, Kyiv, Ukraine).

Using theatrical activity by teachers as a means of socializing older preschoolers (as an example, a circle of valeological horting).

The article described the advanced pedagogical experience of creative cooperation of teachers of Institute of Educational Problems of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine with educators of experimental grounds of implementation of the actual problem of socialization of older preschool age children by means of theatrical activity. Presented results of the creative work of scientists and practitioners about creating a theatrical performance as an element of the teaching-methodical complex for the formation of social and communicative abilities of older preschoolers (in the process of group work on valeological horting). On the basis of the analysis of the results of experimental work confirmed that novelty and content of scientific and methodical measures IEP NAPS of Ukraine on experimental grounds is the space for innovative development of pedagogical collectives by theme „Formation of social and communicative abilities of older preschoolers in the process of theatrical activity in preschool educational institution“. This is convincingly proved by the depth and innovation of forms of work, presented by the participants of the seminars: multimedia scientific reports, exchange of pedagogical experience, creative workshop of practicing teachers, reflexive circle of pedagogical thoughts in creative dialogue of scientists and practicing teachers of experimental grounds.

Key words: socialization, horting, educator, preschool educational institution, educational and methodical support, child of the senior preschool age, theatrical activity, advanced pedagogical experience, professional activity, formation, circle work.

Елена Острианская.

Использование педагогами театраллизованной деятельности как средства социализации старших дошкольников (на примере кружка по валеологическому хортингу).

В статье освещен передовой педагогический опыт творческого сотрудничества педагогов Института проблем воспитания НАПН Украины с воспитателями экспериментальных площадок по внедрению актуальной проблемы социализации детей старшего дошкольного возраста средствами театраллизованной деятельности. Презентованы результаты творческих наработок теоретиков и практиков по созданию театраллизованного спектакля как элемента учебно-методического комплекса для формирования социально-коммуникативных умений у старших дошкольников (в процессе кружковой работы по валеологическому хортингу). На основе анализа результатов экспериментальной работы подтверждено, что новизна и содержательность научно-методических мероприятий ИПВ НАПН Украины на экспериментальных площадках – пространство для инновационного развития педагогических коллективов по теме „Формирование социально-коммуникативных умений у старших дошкольников в процессе театраллизованной деятельности в дошкольном образовательном учреждении“. Это убедительно доказано глубиной и инновационностью презентованных участниками семинаров форм работы: мультимедийные научные доклады, обмен педагогическим опытом, творческая мастерская педагогов-практиков, рефлексивный круг педагогических мыслей в творческом диалоге науки и практики.

Ключевые слова: социализация, хортинг, воспитатель, дошкольное образовательное учреждение, учебно-методическое обеспечение, ребёнок старшего дошкольного возраста, театраллизованная деятельность, передовой педагогический опыт, профессиональная деятельность, формирование, кружковая работа.